

Azərbaycanın iqtisadi uğurları nüfuzlu beynəlxalq qurumlar tərəfindən etiraf edilir

Dünya Bankının hesabatında bu reallıq bir daha öz əksini tapıb ki, ölkəmiz yoxsulluğun azaldılması və ümumi rifahın yüksəldilməsi istiqamətində inanılmaz irəliləyişə nail olub

Azərbaycanda mövcud ictimai-siyasi sabitlik, əlverişli biznes mühiti ölkəyə investisiya axınının sürətlənməsində əhəmiyyətli rol oynayır. Hər bir sahədə qazanılan nailiyyətlər daim ötən dövrlərin qısa təhlilini bir zərurətə çevirir. Azərbaycanın bu gününü müstəqilliyimizin ilk illəri ilə müqayisə etdikdə bu fikrin həqiqətə söykəndiyinin şahidi olarıq.

Həmin illərdə ölkədə ictimai-siyasi durumun gərginliyi ölkə iqtisadiyyatına sərmayə qoymaqda maraqlı olan dövlətlərin, şirkətlərin tərəddüdlərinə şərait yaratdı. 1993-cü ildə ulu öndər Heydər Əliyevin xalqın təkidli tələbi ilə hakimiyyətə qayıdırdıqdan sonra ölkədə yaradılan sabitlik bu tərəddüdlərin aradan qaldırılmasına səbəb oldu. Azərbaycan çox qısa zamanda böyük investisiyalar məkanına çevrildi. 1994-cü il sentyabrın 20-də "Əsrin müqaviləsi"nin imzalanması bir daha ölkəmizə inamı artırdı, dünya iqtisadi sistemine integrasiyanı sürətləndirdi. Ümummilli lider Heydər Əliyev neft gəlişlərindən səmərəli istifadəni qarşıya mühüm vəzifə kimi qoydu. 1999-cu ildə yaradılan Dövlət Neft Fondu bu vəzifəni yüksək səviyyədə yerinə yetirərək, mühüm sosial-iqtisadi layihələrin icrasını təmin etdi. Bu gün ölkə iqtisadiyyatına qoyulan investisiyaların həcmi 180 milyard dollara çatması təbii ki, uğurlu sosial-iqtisadi islahatların, dayanıqlı inkişafın nəticəsidir.

Son 12 ildə Heydər Əliyev siyasətinin Prezident İlham Əliyev tərəfindən uğurla davam etdirilməsi nailiyyətlərin davamlılığında stimulyerici amildir. Cənab İlham Əliyev ilk gündən iqtisadi artımın qeyri-neft sektorunun hesabına olmasını qarşıya mühüm vəzifə kimi qoyaraq regionların malik olduğu potensialdan səmərəli istifadə məqsədilə Dövlət proqramlarını təsdiqlədi. Ölkə iqtisadiyyatının şaxələndirilməsi üçün görülən tədbirlər davamlılığı ilə diqqət çəkir. Ümumi daxili məhsulda özəl sektorun payının 85 faiz təşkil etməsi deyilənlərin təsdiqidir. Qeyri-neft sektorunun inkişafına göstərilən diqqətin təsdiqi kimi bir rəqəmi də qeyd edək ki, cari ilin altı ayında bu sahədə artım 9,2 faiz təşkil etmişdir. Qeyri-neft sektorunu iş yerlərinin yaradılmasında həlledici rol oynayır, həm iqtisadi, həm də sosial inkişafa müsbət təsir göstərir. Ölkə Prezidenti bu reallığı da diqqətə çatdırır ki, bir neçə il bundan əvvəl irəli sürdüyümüz sənayeləşmə təşəbbüsləri artıq gözəl nəticələr verməkdədir. Son 12 ildə sənaye istehsalı 2,7 dəfə artıb. 2004-cü ildə valyuta ehtiyatları 1,8 milyard dollar idisə, bu gün 50 milyard dollardan çoxdur. Dövlətimizin başçısı bildirir: "Görün, biz nə qədər ehtiyat yığmışıq. Baxmayaraq ki, bizim son illərdəki investisiya proqramlarımız çox genişmiqyaslıdır. Ancaq biz valyuta ehtiyatlarımızı ildən-ildə artırmışıq ki, ilk növbədə bu, bizə böyük inam verir, eyni zamanda, kredit reytinglərımızı artırır və bununla bərabər bu, bir siqortadır, istənilən xoşagəlməz hadisəyə qarşı ciddi siqortadır." İqtisadi imkanların genişlənməsi hər sahə üzrə konkret addımların sürətlənməsinə öz müsbət təsirini göstərir.

Modernləşmə, yeniləşmə dövlətin siyasətində başlıca məsələdir. Gələcək nəsillərin inkişaf və rifah içində yaşaması bugünkü çağırışlara düzgün cavabların tapılmasından çox asılıdır. Dövlət başçısı bildirir: "Dünyada çağırışların sayının artmasına baxmayaraq, Azərbaycanın inamı, uğurlu inkişafı davam edəcək. Yaxın Şərqdə siyasi və hərbi böhran yaşanır, Avropada vəziyyət gərginləşir, Ukraynadakı vəziyyət daha da kəskinləşir, neftin qiyməti

kəskin şəkildə aşağı düşmüşdür. Yəni, son bir il ərzində bütün bu və digər amillər əslində məni tərəfə gedən amillərdir... Amma buna baxmayaraq, Azərbaycan inkişaf edir, insanların rifahı yaxşılaşır. Regionlar sürətlə inkişaf edir. Azərbaycan nəhəng enerji və neqliyyat layihələrini icra edir." Ölkə Prezidenti bu uğurların fonunda eyni zamanda bildirir ki, bizim siyasətimiz ondan ibarətdir ki, ölkəmizi modernləşdirərək, ölkəyə ən qabaqcıl texnologiyaları gətirərək, Azərbaycanda bütün iqtisadi və sənaye sahələrində ən qabaqcıl təcrübə tətbiq olunmalıdır, peşəkar kadrlar hazırlanmalıdır.

Kadr hazırlığını iqtisadi inkişafın səviyyəsinə uyğunlaşdırmaq həlli vacib məsələ kimi qarşıya qoyulur. Bu istiqamətdə mühüm tədbirlər həyata keçirilməsində də ölkəmizin malik olduğu təbii resurslardan səmərəli istifadənin rolu inkaredilməzdir. Hazırda aktivlərinin həcmi 36 milyard dollardan artıq olan Dövlət Neft Fondu maliyyələşdirdiyi əsas istiqamətlərdən biri mehç gənclərin xarici ölkələrdə təhsil almalarıdır. Daim bu fikir vurğulanır ki, intellektual səviyyənin aşağı olduğu ölkə dayanıqlı inkişafa nail ola bilməz. XXI əsrin əsas çağırışlarından biri yeni texnologiyaların öyrənilməsi və tətbiqi, kadr hazırlığının iqtisadi tərəqqiyə uyğunlaşdırılmasıdır.

Azərbaycanın bu sahədə atdığı addımlar dünya mətbuatında da geniş şərh olunur. Belə ki, "Noviyə investsiya" qəzetində Azərbaycanla bağlı dərc edilmiş materialda bildirilir: "XXI yüzillikdə Azərbaycan ən birinci meyarı, onun strateji resursu, xırdalanmayan kapitalı insanlardır. Azərbaycan həqiqətən gələcəyə istiqamətlənib - ister ultramüasir binalar və mehmanxanalar, ister qabaqcıl informasiya-kommunikasiya texnologiyaları, isterse də bir neçə il bilən gənc uğurlu biznesmenlərin sayının artması hesabına."

Dövlətimizin başçısı İlham Əliyev hər bir çıxışında kadr hazırlığının aktuallığını önə çəkir, iqtisadiyyatın elmi əsaslarla söykənməsinin davamlı inkişaf üçün əsas olduğunu bildirir: "Əgər inkişaf etmiş ölkələrin təcrübəsinə nəzər salsaq görürük ki, həmin ölkələrin uğurlarının təməlinə ideya, fikir, innovasiya, elmi-texniki tərəqqi dayanır. Biz də ölkəmizdə müxtəlif istiqamətlərdə islahatlar apararkən müasirləşməyə üstünlük veririk. Müasir dövlətin qurulması elmin inkişafı olmadan mümkün deyildir." Təhsilin, elmin və iqtisadiyyatın vəhdətliyinin yaradılması prioritet məsələ kimi qarşıya qoyulub. Hər bir inkişafın əsasında dayanan iqtisadi tərəqqinin yeni texnologiyalarla zəncirvari bağlılığı inkaredilməzdir.

Bu gün Azərbaycanın dünyanın nüfuzlu maliyyə qurumlarının hesabatlarında birinciliyini qoruması da iqtisadiyyatın düzgün əsaslar üzərində qurulmasından irəli gəlir. Dünya Bankı Azərbaycanla bağlı yeni hesabat açıqlayıb. Hesabata əsasən, son onillik ərzində Azərbaycan yoxsulluğun azaldılması və ümumi rifahın yüksəldilməsi istiqamətində inanılmaz irəliləyişə nail olub. Yoxsulluq səviyyəsi 2000-ci illərin əvvəllərindəki əhəlinin təqribən 50 faizindən 2013-cü ildə 5 faizə qədər azalıb və bu proses orta sinfin həmin dövr ərzində əhəlinin 4 faizindən 29 faizi-

nə qədər böyüməsi ilə müşayiət olunub. Beləliklə, orta təbəqənin xüsusi çəkisi bir neçə dəfə artıb və ifrat yoxsulluq demək olar ki, aradan qaldırılıb.

Bu nailiyyətlər, ildə orta hesabla 13 faiz təşkil etmiş iqtisadi artımla xarakterizə olunan müstəsna iqtisadi göstəricilər və dövlət xərclərinin təmin edilməsi üçün neft gəlirlərindən istifadə edilməsi sayəsində əldə olunub. Qeyd edilir ki, cari aşağı neft qiymətləri, neft istehsalının azalması və qeyri-müəyyən regional iqtisadi perspektivlər mühtində Azərbaycan özəl sektorun mərkəzi rol oynayacağı yeni inkişaf modeli axtarındadır.

Azərbaycanın əldə etdiyi iqtisadi uğurlar daha bir nüfuzlu beynəlxalq qurum tərəfindən də təsdiqlənib. Dünya İqtisadi Forumunun (World Economic Forum) global rəqabətlik indeksinə görə sıraladığı 140 ölkə arasında Azərbaycan 40-cı yerdə qərarlaşıb. Bununla da Azərbaycan MDB ölkələri arasında öz birinciliyini yenə də qoruyub saxlayır. Reytingə görə Qazaxıstan 42-ci, Rusiya 45-ci, Tacikistan 80-ci, Ermənistan 82-ci, Moldova 84-cü, Qırğızistan isə 102-ci sıradadır. Sıralamada ilk üçlükdə isə müvafiq olaraq İsveçrə, Sinqapur və ABŞ yer alıb. Beləliklə, Azərbaycan yenə də dünyanın ən rəqabətli 40 iqtisadiyyatı arasında qərarlaşıb.

Rəqəbat reytinginin formalaşmasında və onun davamlı olaraq yaxşılaşmasında ölkədəki makroiqtisadi sabitlik çox mühüm rol oynayır. Artıq bir neçə ildir ki, Azərbaycan həmin reytingin tərkibində makroiqtisadi sabitlik üzrə birinci onluqdadır. Onu da nəzərə almaq lazımdır ki, bu nailiyyətlər dünyada dərin iqtisadi və maliyyə böhranının davam etdiyi, xüsusən Avrasiya məkanında bu böhranın daha da ciddi formalar aldığı bir dövrdə əldə edilib.

İqtisadiyyatın aynası dövlət büdcəsidir. Son on iki ildə büdcə xərcləri 20 dəfədən çox artıb. Büdcəmiz investisiya və sosial yönümlüdür. 2003-cü ilin dövlət büdcəsinin cəmi 1,2 milyard dollar olduğunu yada salsaq, bu gün həmin rəqəmin 25 milyard dollardan çox olması onu göstərir ki, son on bir ildə bu istiqamətdə xeyli işlər görülüb. Büdcənin artımı infrastruktur layihələrinin icrasını, həmçinin sosial məsələlərin həllini daha da sürətləndirir. "Büdcə artıqca məsuliyyət də artmalıdır" deyən Əliyev bildirir ki, dövlət tərəfindən qoyulacaq investisiyaların şəffaflığı tam şəkildə təmin edilməlidir. Bu günlərdə iqtisadi məsələlərə və 2016-cı ilin dövlət büdcəsinin hazırlığı işlərinə həsr edilmiş müşavirədə də dövlətimizin başçısı İlham Əliyev uğurlarımızın təhlil fonunda bir daha bu əminliyi ifadə etmişdir ki, ölkəmiz

2016-cı ildə də uğurla inkişaf edəcək, qarşıda duran bütün vəzifələr icra ediləcək.

Son illərdə əhəlinin sosial müdafiəsinin gücləndirilməsi istiqamətində biri-birindən əhəmiyyətli addımlar atılmışdır. "Biz sosialyönümlü dövlət yaradılmasına istiqamətdə çox böyük uğurlara nail olmuşuq" deyən Əliyev dövlətimizin başçısı bildirir ki, qarşıdakı illərdə də bütün işlərimiz sistemli şəkildə, proqramlar əsasında aparılacaq. Əsaslı iqtisadi islahatların aparılması güclü sosial siyasətlə tamamlanır. Bazar iqtisadiyyatı prinsiplərinə xüsusi önəm verilən ölkəmizdə aztəminatlı ailələrin sosial müdafiəsinin etibarlı təminatı üçün atılan addımlar insanların yaşayış tərzini daha da yaxşılaşdırır. Ünvanlı sosial yardım proqramı icra edilir. Sosial ədalət prinsipinə sadiqliyini göstərərək olaraq əmək haqqı islahatları davamlı proses kimi daim diqqətdə saxlanılır.

Son 12 ildə bir milyon 400 min yeni iş yeri yaradılıb. Ölkəmizdə işsizlik və yoxsulluq 5 faiz səviyyəsinədədir. Bütün bunlar dövlət siyasətinin əsasında vətəndaş amilinin dayandığını təsdiqləyir.

Prezident İlham Əliyev bir daha vurğulayır ki, sosial ədalət prinsipləri Azərbaycanda əsas rol oynayır, bazar iqtisadiyyatı prinsipləri inkişafımız üçün əsas alətdir. 24 ilə yaxın müstəqillik dövründə ölkəmiz nəinki keçid mərhələsinə başa vurmuş, həmçinin planlı iqtisadiyyatdan bazar iqtisadiyyatına keçərək, aparılan islahatlar neft-qaz əmilindən iqtisadi inkişafın və vətəndaşların gələcək asılılığını maksimum dərəcədə azaltmışdır.

Ölkəmizin malik olduğu təbii resurslardan səmərəli istifadəsi, təşəbbüscü olduğu layihələri gerçəkləşdirməsi onun iqtisadi və maliyyə imkanlarını artırır, nəinki bölgədə, dünya miqyasında güclü, qüdrətli dövlət kimi nüfuz qazandırır. Dövlətimizin başçısı bu reallığı da diqqətə çatdırır: "Azərbaycan tərəfindən irəli sürülmüş layihələrin heç biri iflasa uğramayıb. Hər biri gözəl nəticələrlə sonuclanıb." Bu uğuru şərtləndirən digər amil birliyin, həmrəyliyin mövcudluğudur. Vaxtilə çoxlarına əfsanə kimi görünən BTC və BTƏ neft-qaz kəmərləri Azərbaycan, Türkiyə və Gürcüstan dövlətlərinin birgə səyləri əsasında reallığa çevrildi. Bu gün adı çəkilən layihələr nəinki iştirakçı, dünya dövlətlərinin davamlı iqtisadi inkişafının təminatında əsas rol oynayır. Bu fikir beynəlxalq maliyyə qurumlarının hesabatlarında da qeyd olunur ki, Azərbaycan BTC və BTƏ neft-qaz kəmərlərinin istifadəsi verilmiş ilə regional iqtisadi inkişafın aparıcı qüvvəsinə və dünyanın enerji təhlükəsizliyinin təminatçısına çevrilib. Bu inam

ifadə olunur ki, növbəti layihələrin uğurlu icrası Azərbaycanın bu rolunu daha da artıracaq. Artıq çoxtərəfli əməkdaşlığın inkişafına xidmət edən addım kimi dəyərləndirilən "Cənub" Qaz Dəhlizinin təməli qoyulub.

Azərbaycan tranzit ölkə kimi mövqeyini günbəgün möhkəmləndirir. Əhəmiyyətinə görə BTC və BTƏ neft-qaz kəmərlərindən geri qalmayan, yaxın zamanlarda istifadəsi nəzərdə tutulan Bakı-Tbilisi-Qars dəmir yolu layihəsinin gerçəkləşməsi istiqamətində atılan addımlar da Azərbaycan dövlətinin siyasi iradəsinin nəticəsidir. "Dəmir lək yolu" adlandırılan bu layihə iştirakçı ölkələrin iqtisadiyyatının şaxələndirilməsinə və inkişafına təkan verəcək, eləcə də Avropa ilə Asiyayı bir-birinə daha da yaxınlaşdıracaq.

Sözsüz ki, bu uğurların təməlinə də gələcəyə hesablanmış siyasət dayanır. Dövlətimizin başçısı İlham Əliyevin Sərəncamı ilə təsdiqlənən "Azərbaycan 2020: gələcəyə baxış" İnkişaf Konsepsiyası ölkəmizin əldə etdiyi uğurların növbəti illərdə daha da artmasını, qeyri-neft sektorunu hesabına ümumi daxili məhsulun 2-dəfə artırılmasını, xalqın sosial rifahının yaxşılaşmasını təmin edəcək, Azərbaycan daha güclü, qüdrətli, inkişaf etmiş dövlətə çevriləcək. Qarşıya qoyulan hədəflərə çatmaq üçün bütün imkanlar mövcuddur. Bu fikir Prezident İlham Əliyev tərəfindən daim önə çəkilir ki, inkişaf etmiş ölkələri fərqləndirən cəhətlərdən biri iqtisadiyyatın inkişafının əsas göstəricilərindən olan ümumi daxili məhsulun formalaşmasında kiçik və orta sahibkarlığın xüsusi yerinin olmasıdır. Sahibkarlara dəstəyin davamlı olduğunu qeyd edən dövlətimizin başçısı bu günə qədər qeyd olunan istiqamətdə görülən işlərə də daim diqqət yönəldir. Regionların malik olduğu potensialdan istifadə etmək məqsədilə imzalanmış Dövlət Proqramları və onların uğurlu icrası qeyri-neft sektorunun inkişafına geniş yol açır. Hazırda "Azərbaycan Respublikasının Meşğulluq Strategiyası (2006-2015-ci illər)", 2004-2008 və 2009-2013-cü illər üçün regionların sosial-iqtisadi inkişafına dair Dövlət Proqramlarının davamlı olaraq "Azərbaycan Respublikası regionlarının 2014-2018-ci illərdə sosial-iqtisadi inkişafı Dövlət Proqramı", "Bakı şəhərinin qəsəbələrinin 2006-2007 və 2011-2013-cü illər üzrə sosial-iqtisadi inkişafının sürətləndirilməsinə dair Tədbirlər Proqramı"nın davamlı olaraq "2014-2016-cı illərdə Bakı şəhərinin və onun qəsəbələrinin sosial-iqtisadi inkişafına dair Dövlət Proqramı", "2008-2015-ci illərdə Azərbaycan Respublikasında yoxsulluğun azaldılması və davamlı inkişaf Dövlət Proqramı", "2008-2015-ci illərdə Azərbaycan Respublikasında əhəlinin ərzaq məhsulları ilə etibarlı təminatına dair Dövlət Proqramı" icra olunmaqdadır. Təbii ki, eger inkişaf etmiş ölkələr sırasına addımların əsas hədəf seçmişiksə, əldə olunan sosial-iqtisadi uğurlarla kəfiyyət tələməməli, daim irəliləyiş baxmalıyıq. Əsas məqsəd iqtisadiyyatın rəqəbat qabiliyyətliliyinin yüksəldilməsinə və dünya iqtisadi sistemində səmərəli integrasiyasına nail olmaqla uzunmüddətli perspektivdə ölkədə dinamik sosial-iqtisadi inkişafın davamlılığını təmin etməkdir. Mehç bu inkişafın nəticəsidir ki, Azərbaycan investisiya cəlbəçiciliyini qorumaqla yanaşı, həm də investisiya yatırın ölkə kimi mövqeyini möhkəmləndirir. Bir rəqəmi də qeyd edək ki, eger 2004-cü ildə Azərbaycan iqtisadiyyatı Cənubi Qafqaz iqtisadiyyatının 50 faizini təşkil edirdisə, bu gün ölkəmizin payı 85 faizə yüksəlmişdir. Əldə olunan nailiyyətlər, eləcə də bezi ölkələrdə yaşanan ciddi iqtisadi problemlər, valyuta və enerji bazarlarında kəskin təlatümlər fonunda cari ilin ötən dövründə Azərbaycanın sosial-iqtisadi inkişafının uğurlu yekunları ölkəmizin inkişaf modelinin alternativsiz olduğunu bir daha təsdiqləyir. Buna əsas yaradan isə dövlətimizin başçısı İlham Əliyevin qeyd etdiyi kimi, bütün proqramların reallıqlar üzərində qurulmasıdır.

Yeganə Əliyeva,
"iki sahil"